

## ลักษณะอาการใช้หวัดนกในสัตว์ปีกและคน

\*\*\*\*\*

ท่านผู้ฟังครับ โรคไข้หวัดนก หรือโรคไข้หวัดใหญ่สัตว์ปีก เป็นโรคระบาด ของสัตว์ปีกทุกชนิด พบครั้งแรกที่ประเทศอิตาลีเมื่อกว่าร้อยปีมาแล้ว ต่อมาพบเกิดขึ้น ทั่วโลก แบ่งเป็นชนิดรุนแรง และไม่รุนแรง ชนิดรุนแรงสามารถแพร่ติดต่อถึงคนได้ ซึ่งมี สาเหตุการเกิดโรค เกิดจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ เชื้อไวรัสชนิดนี้ถูกทำลายได้ด้วยความร้อน แสงแดด และความแห้ง ยาฆ่าเชื้อทั่วไป เช่น คลอรีน ไฮเตอร์ อาหารปรุงสุก 70 องศา- เซลเซียสขึ้นไป จะฆ่าเชื้อโรคได้ ไวรัสมีความทนทานมากขึ้นในช่วงอากาศเย็น และความชื้นสูง โดยอาจอยู่ในมูลสัตว์ น้ำ และสิ่งแวดล้อมได้หลายวันหรืออาจนานเป็นเดือน สำหรับการ ติดต่อ ในฝูงสัตว์ นกน้ำที่อพยพมาเป็นแหล่งรังโรคในธรรมชาติ โดยมักไม่มีอาการป่วย ให้เห็น เชื้อจะถูกขับออกทางมูล ซึ่งอาจแพร่ระบาดโดยนกในธรรมชาติ หนู และแมลงต่าง ๆ สำหรับการติดต่อจากสัตว์มาสู่คน กลุ่มเสี่ยงได้แก่ ผู้ที่มีหน้าที่ทำลายสัตว์ปีก คนเลี้ยง คนฆ่าแหละไก่ และคนที่สัมผัสคลุกคลีใกล้ชิดกับไก่ การติดต่อโดยการสัมผัสโดยตรง กับสัตว์ที่ป่วย หรือตาย แต่ยังไม่เคยพบการติดเชื้อจากการบริโภคเนื้อสัตว์ปีก หรือไข่ที่ปรุงสุก รับประทานได้ปลอดภัยแน่นอนระยะฟักตัว ทั้งในคนและสัตว์ โดยเฉลี่ย 3-5 วัน ไม่เกิน 7 วัน

ลักษณะอาการไข้หวัดนกในสัตว์ปีก ตายรวดเร็ววันละมากกว่า 10 เปอร์เซ็นต์ ในฝูง ร่วมกับการมีไข้ หงอย ชีพ ขนยุ่ง หน้า หงอนและเหนียงบวม มีจุดเลือดออกที่หน้าแข้ง ไอ น้ำมูกไหล ท้องเสีย และไขลด ไก่และไก่ทรงมักป่วยรุนแรง ในเป็ด ห่าน ทนโรคมมากกว่าไก่ บางครั้งจึงไม่แสดงอาการป่วยชัดเจน สำหรับลักษณะอาการป่วยในคน จะมีอาการระบบ ทางเดินหายใจเฉียบพลัน ไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยเนื้อตัว อ่อนเพลีย เจ็บคอ ไอแห้ง ๆ อาจมีตาแดงด้วย เด็ก คนชรา และผู้มีโรคประจำตัว อาจป่วยรุนแรง เกิดอาการ หายใจลำบาก หอบ และอาจมีอาการระบบหายใจล้มเหลวอย่างรวดเร็ว ถึงเสียชีวิตได้ ระยะเวลาวินิจฉัย 5-13 วัน หากท่านมีอาการดังกล่าว ต้องรีบพบแพทย์ทันที และแจ้ง ด้วยว่าสัมผัสกับสัตว์ปีกมา

ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังอาการป่วยในสัตว์ปีก ไก่ เป็ด ที่เลี้ยงอยู่ตามบ้านเรือน หากพบมีอาการป่วยให้แจ้งสัตวแพทย์ท้องถิ่นไปตรวจวินิจฉัยทันที ควรดูแลป้องกันตนเอง โดยเฉพาะเด็ก ไม่ให้สัมผัสสัตว์ป่วย หรือสิ่งของอาจเปื้อนเชื้อ และหมั่นล้างมือบ่อย ๆ ไม่ขนย้ายสัตว์ปีกเข้าหรือออกจากพื้นที่ ถ้าหากจำเป็น ต้องขอ ใบอนุญาตเคลื่อนย้ายจากสัตวแพทย์ท้องถิ่น พร้อมทั้งติดตามภาวการณ์ระบาดและปฏิบัติ ตามคำแนะนำของทางราชการ

\*\*\*\*\*

## ช่วยกันสกัดกันไข้หวัดนก

ท่านผู้ฟังครับ จากสถานการณ์การระบาดของโรคไข้หวัดนกที่เกิดขึ้นกับไก่ในปัจจุบัน จนลามไปถึงเปิดและติดต่อกันมาถึงคน ซึ่งขณะนี้ กระทรวงสาธารณสุขได้ดำเนินการเฝ้าระวังใน คนอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคติดเชื้อของระบบทางเดินหายใจ ก็ได้มีการประสาน งานกับกรมปศุสัตว์ เข้าดำเนินการควบคุมสถานการณ์ในพื้นที่ ที่เกิดการระบาดทุกแห่งแล้ว รวมทั้งการป้องกันไม่ให้มีการนำไก่ป่วยหรือตายออกจำหน่ายในท้องตลาดอย่างเด็ดขาด

ในสถานการณ์ปัจจุบัน ประชาชนทั่วไปมีความเสี่ยงน้อยต่อการติดโรค การรับประทาน ไก่และไข่ที่ปรุงสุกไม่ทำให้ติดโรค จึงไม่ควรที่จะตื่นตระหนก เราสามารถป้องกันตนเองให้ ปลอดภัยจากไข้หวัดนกได้โดย

- เมื่อพบสัตว์ปีกตาย ต้องแจ้ง อสม. เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ใน พื้นที่ทันที
- กำจัดสัตว์ปีกที่ตายผิดปกติโดยเผาหรือฝัง โดยขุดหลุมลึก 1 เมตร แล้วราดด้วยน้ำ คลอรีนหรือปูนขาวและฝังกลบให้แน่น
- ผู้สัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ปีก ต้องสวมถุงมือ ใช้ผ้าปิดปากและจมูก และหมั่นล้างมือ บ่อยๆ หลังสัมผัสสัตว์ปีกหรือตายต้องอาบน้ำชำระร่างกายให้สะอาด
- ผู้ที่มีประวัติสัมผัสโดยตรงกับสัตว์ปีกป่วยหรือตาย หากมีอาการคล้ายไข้หวัดใหญ่ คือเจ็บคอ ไอแห้งๆ ปวดศีรษะ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อยเนื้อตัวต้องรีบไปพบแพทย์ทันที
- ผู้ปกครองควรดูแลไม่ให้เด็กเล่นดินทรายที่ปนเปื้อนมูลสัตว์ หรือในบริเวณที่มีการ ข้างหละสัตว์ อย่าให้เด็กสัมผัสสัตว์ปีกที่ป่วยหรือตาย และให้เด็กหมั่นล้างมือบ่อยๆ
- อย่างนำสัตว์ปีกที่ป่วยตาย หรือสงสัยว่าติดเชื้อมาข้างหละเพื่อปรุงอาหาร เนื่องจาก ขั้นตอนการปรุงอาหารอาจทำให้ผู้ข้างหละติดเชื้อได้
- และที่สำคัญก็คือ ต้องรับประทานไก่และไข่ที่ปรุงสุกแล้วเท่านั้นครับ

.....

## ประชาชนจะช่วยป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกได้อย่างไร

\*\*\*\*\*

ท่านผู้ฟังครับ โรคไข้หวัดนก เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อไวรัสไข้หวัดใหญ่ ชนิดเอ สัตว์ปีกทุกชนิดติดเชื้อนี้ได้ ไก่มีกป่วยรุนแรงและตาย ส่วนนกน้ำ นกชายทะเล และนกป่ามักไม่ป่วย แต่จะมีเชื้อออกมากับมูล ทำให้โรคแพร่มายังไก่ เป็ด ที่เลี้ยงในฟาร์ม และตามบ้านเรือน รวมทั้งนกในธรรมชาติ

เกษตรกรที่เลี้ยงไก่ เป็ด ต้องป้องกันไม่ให้นกแมลง และสัตว์พาหะนำโรคอื่น ๆ เข้ามาในฟาร์ม และต้องรักษาความสะอาดตามหลักสุขาภิบาลอย่างเข้มงวด ทั้งผู้ปฏิบัติงานในฟาร์ม และคนภายนอก ควรใช้น้ำยาฆ่าเชื้อตามยานพาหนะที่ขนย้ายสัตว์ รวมทั้งอุปกรณ์ทุกชิ้น กรณีประชาชนเลี้ยงไก่ เป็ด ในหมู่บ้าน ควรกันรั้วและใช้ตาข่ายหรือหากทำได้ควรงดเลี้ยงสัตว์ปีก จนกว่าโรคไข้หวัดนกจะถูกควบคุมการระบาดของกรมปศุสัตว์อย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะต้องไม่นำสัตว์ปีกและไข่ ออกจำหน่ายในท้องตลาดหรือนำไปเลี้ยงสัตว์อย่างเด็ดขาด

ผู้พบเห็นสัตว์ปีกตายผิดปกติหรือสงสัยติดเชื้อไข้หวัดนก ติดต่อสำนักงานปศุสัตว์ จังหวัด หรืออำเภอ เทศบาล อบต. ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล และสถานบริการสาธารณสุขทุกแห่ง

โรคไข้หวัดนกในสัตว์ปีก จัดเป็นโรคติดต่อ ตามพระราชบัญญัติโรคระบาดสัตว์ พ.ศ. 2499 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2542 และโรคไข้หวัดนกในคน จัดเป็นโรคติดต่อ ตามพระราชบัญญัติโรคติดต่อ พ.ศ. 2523 ผู้ที่ฝ่าฝืนประกาศหรือมาตรการของทางราชการ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้หวัดนกถือมีโทษทางอาญา

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม โปรดสอบถามจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ เจ้าหน้าที่เกษตร และอาสาสมัครสาธารณสุขทั่วประเทศ

## การปฏิบัติตนสำหรับประชาชนเพื่อป้องกันไข้หวัดนก

\*\*\*\*\*

ท่านผู้พึงครับ โรคไข้หวัดนก เป็นโรคติดต่อของสัตว์ประเภทนก ตามปกติโรคนี้ติดต่อกันได้ไม่ยากนักแต่คนที่สัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ที่ป่วยหรือตาย อาจติดเชื้อได้ เชื้อที่อยู่ในน้ำมูก น้ำลาย และมูลของสัตว์ป่วย อาจติดมากับมือและเข้าสู่ร่างกายทางเยื่อบุของจมูกและตา ทำให้เกิดโรคคล้ายไข้หวัดใหญ่ ผู้ป่วยจะมีการไข้สูง หนาวสั่น ปวดศีรษะ ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ อ่อนเพลีย เจ็บคอ ไอ ผู้ป่วยเด็กเล็ก ผู้สูงอายุ หรือผู้ที่มีโรคประจำตัว อาจมีภูมิคุ้มกันไม่ดี อาจมีอาการรุนแรงได้ โดยจะมีการหายใจลำบาก เนื่องจากปอดอักเสบรุนแรง ผู้ที่มีความเสี่ยงต่อโรคไข้หวัดนก ได้แก่ ผู้ที่ทำงานในฟาร์ม สัตว์ปีกผู้ที่ฆ่าหรือชำแหละสัตว์ปีก ในพื้นที่เกิดโรคไข้หวัดนกกระบาด และในปัจจุบันยังไม่พบผู้ป่วยจากการติดต่อของโรคไข้หวัดนกจากคนสู่คน

ในช่วงที่มีโรคระบาดในสัตว์ปีก หรือมีไก่ เป็ด ตายมากผิดปกติ ผู้สัมผัสใกล้ชิดกับสัตว์ปีกต้องสวมถุงมือ ใช้ผ้าปิดปากและจมูก ขอให้พ่อแม่ผู้ปกครองเอาใจใส่ระมัดระวังดูแลเด็กอย่างใกล้ชิด เตือนไม่ให้เด็กอุ้มไก่หรือนก หรือจับต้องสัตว์ปีกที่ตายควรให้เล็กล้างมือบ่อย ๆ จะช่วยป้องกันไม่ให้นำเชื้อโรคเข้าสู่ร่างกายได้ หมั่นรักษาสุขภาพให้แข็งแรง เพื่อให้ร่างกายมีภูมิคุ้มกันโรคได้ดี โดยการรับประทานอาหารให้ครบถ้วน รวมทั้งผักผลไม้สดสุพรรณ และดื่มน้ำสะอาด นอนหลับพักผ่อนให้เพียงพอ ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และในช่วงอากาศเย็น ควรสวมเสื้อผ้าให้ร่างกายอบอุ่น หากมีอาการไม่สบาย เช่น มีไข้ ปวดศีรษะ หนาวสั่น เจ็บคอ ไอ เป็นต้น ต้องรีบไปพบแพทย์ทันที และต้องแจ้งแพทย์ด้วยว่าทำงานในฟาร์มเลี้ยงสัตว์ หรือ มีประวัติการสัมผัสซากสัตว์มาด้วย และสำหรับผู้ประกอบอาหารทั้งเพื่อการจำหน่าย หรือแม่บ้านที่เตรียมอาหารในครัวเรือน เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการป้องกันโรคติดต่อจากอาหาร ควรเลือกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์จากไก่ จากแหล่งที่มีการรับรองมาตรฐาน หรือร้านค้าประจำ ไม่เลือกไก่ที่เนื้อมีสีคล้ำ มีจุดเลือดออก เป็นต้น สำหรับไข่ ควรเลือกฟองที่ดูสดใหม่ และไม่มียูลูกติดเปื้อนที่เปลือกไข่ ก่อนปรุงควรนำมาล้างให้สะอาด ถือว่ามีความปลอดภัยสามารถบริโภคได้ตามปกติแต่ต้อง รับประทานเนื้อไก่ และไข่ ที่ปรุงสุกเท่านั้น

---

## การป้องกันไข้โรคหัดนกสำหรับประชาชน

ท่านผู้ฟังครับ จากสถานการณ์ไข้หัดนกที่กำลังระบาดอยู่ในปัจจุบัน และรัฐบาลก็กำลังทำการป้องกัน ทำลาย แก้ไข เพื่อที่จะยุติการระบาดของไข้หัดนกอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ไข้หัดนกได้หมดไปจากประเทศไทย ซึ่งประชาชนก็ต้องระมัดระวังป้องกันตัวเองด้วย

แนวทางการปฏิบัติสำหรับประชาชนเพื่อป้องกันโรคไข้หัดนกคือ

- ควรรับประทานเนื้อไก่และไข่ไก่ รวมทั้งเนื้อสัตว์อื่น ๆ ที่ปรุงสุกเท่านั้น เนื่องจากเชื้อโรคต่างๆ ที่อาจปนเปื้อนมา ไม่ว่าจะเป็นไวรัส แบคทีเรีย หรือพยาธิ จะถูกทำลายไปด้วยความร้อน
- เนื้อไก่และไข่ไก่ที่มีอยู่ตามท้องตลาดขณะนี้ถือว่ามีความปลอดภัย สามารถบริโภคได้ตามปกติ แต่ต้องปรุงให้สุก งดรับประทานอาหารที่ปรุงกึ่งสุกกึ่งดิบ
- เชื้อไวรัสไข้หัดนกทำลายได้ง่าย ด้วยความร้อนที่อุณหภูมิ 60 องศาเซลเซียส เชื้อจะถูกทำลายภายใน 30 นาที ฉะนั้นไม่ควรกินไก่สุกๆ ดิบๆ ที่เนื้อแดงมีเลือดปน และหากจำเป็นต้องหันไก่เพื่อปรุงอาหาร หลังหันเสร็จแล้วต้องล้างมือให้สะอาดด้วยสบู่หรือผงซักฟอกทันที
- การกินไข่ ไม่ควรกินไข่ลวก ควรกินแบบไข่ต้มสุก ไม่เป็นแบบยางมะตูม ถ้าจะกินไข่ดาวก็ต้องทอดให้สุก และเชื้อไข้หัดนกนี้จะขับออกมาพร้อมกับไข่ตาย ดังนั้นไข่ควรจะต้องทำความสะอาด เช็ดให้แห้งก่อนเก็บเข้าตู้เย็น หลังจากนั้นต้องล้างมือฟอกสบู่ให้สะอาดครับ

.....